

Nuttige boerenatuur

In zes delen laten Nederlandse en Vlaamse rundveehouders/kuddebeheerders u kennismaken met de inpassing van begrazing in natuurgebied in hun bedrijfsmanagement. Terreinbeheerders van Staatsbosbeheer of van Natuurpunt Vlaanderen vertellen over de natuurdoelstelling.

Deel 1: **Duingebied**Deel 2: **Uiterwaarden**Deel 3: **Zilte graslanden**Deel 4: **Ruige graslanden**Deel 5: **Veenweidegebied**Deel 6: **Beemdenlandschap**

Koeien horen thuis in historisch Drents cultuurlandschap

Natuur gaat altijd voor

De Drentsche Aa is een nationaal park met een uniek beek- en esdorpenlandschap. Boswachter van Staatsbosbeheer Kees van Son koestert het cultuurhistorisch landschap. Hij heeft in veehouder Ko Albers een partner gevonden die de bedrijfsvoering helemaal afstemt op het stimuleren van flora en fauna.

tekst **Alice Booij**

kon je vanuit hier de kerk van Rolde zien en aan de andere kant de Martinitoren in Groningen. Inmiddels is heel Drenthe volgegroeid.'

Al duizend jaar hetzelfde beheer Staatsbosbeheer doet al jaren zijn best het oude cultuurlandschap in Drenthe in ere te herstellen. 'Dit is een nationaal

park, we stimuleren het beheer dat eigenlijk al duizend jaar in dit gebied wordt uitgevoerd. Grootschalige ruilverkaveling moeten we hier niet hebben.' Met veehouder Ko Albers heeft Staatsbosbeheer een gelijkgestemde partner gevonden. 'We zijn hier dertig jaar geleden komen boeren. Geld hadden we niet, dus grond konden we niet kopen', vertelt Ko,

Een 'belvédère' noemen boswachter Kees van Son en veehouder Ko Albers het kleine, solide bouwwerk dat midden in het stroomdal-landschap van de Drentsche Aa in Anderen staat. 'Eigenlijk is het gewoon een kleine uitkijktoren', vertelt Van Son over het één meter hoge podium. Tientallen fietsers nemen in de zomer dagelijks de moeite enkele meters het weiland in te lopen, het trapje op te gaan en te genieten van het bijzondere glooiende en afwisselende uitzicht dat kilometers ver reikt. 'Het is de tomtom van de Middeleeuwen', vertelt de boswachter van Staatsbosbeheer. 'Vroeger

DE RUNDVEEHOUDER

KO ALBERS

'Koe moet zich aanpassen
aan de natuur'

die met zijn vrouw Marjan van den Berg in maatschap werkt. 'Van Staatsbosbeheer kregen we grond in erfpacht en zo hebben we ons bedrijf kunnen opbouwen.'

Het beheren van de natuur was een voorwaarde voor de samenwerking. 'Een derde van de omzet in ons bedrijf komt uit natuurbeheer. Ik ben eigenlijk ook een boswachter', vertelt Ko, die het natuurbeheer zelf ook een warm hart toedraagt. 'Ik heb dezelfde doelstelling en hetzelfde idealisme als Staatsbosbeheer. We had-

den meteen vanaf het begin al een goed gevoel bij het beheren van de natuurgebieden en dat moet ook, want je moet wel bereid zijn de bedrijfsvoering aan te passen aan de vegetatie.'

Natuur boven koeien

En dus praat Albers net zo gemakkelijk over zijn koeien en de biologische bedrijfsvoering als over bijzondere planten als orchideeën, zwartblauwe rapunzels en parnassia's. Biologisch boeren noemt hij een logische stap bij natuurbeheer. 'De koeien moeten zich aanpassen aan de natuurdoelstelling.'

Geen gebruik van kunstmest of bestrijdingsmiddelen, uitgestelde maaidata en voer dat geen hoge voederwaarden zal bereiken: hij neemt het op de koop toe, zodat het beekdallandschap zich in volle glorie kan ontwikkelen. 'Verarmen' heet het beheer, dat ervoor moet zorgen dat er een hele grote en liefst zeldzame soortenrijkdom komt. En dat betekent op een aantal percelen van de in totaal 50 hectare die Albers in beheer heeft, dat ook de pitrus welig tiert.

'Ja, het is een soort overgangsplant tussen landbouw en natuur', weet de veehouder. 'Maar ook dit product kunnen we in ons bedrijf tot waarde brengen. Ik maai het in de zomer en dat betekent soms met een slakkengang rijden, zoveel staat erop.' Daarna laat hij het gewas goed drogen, zodat de bast flink stukgaat. 'En dan oogsten we het in balen, zodat het als strooisel kan dienen voor de potstal. Het heeft wat langer tijd nodig om te verteren, maar het wordt prima compost die we weer op het land terugbrengen.'

Met het plaggen van percelen zorgt Staatsbosbeheer er trouwens ook voor dat de pitrus niet te dominant in het

landschap voorkomt. 'Het streven is gevarieerde vegetatie', aldus Van Son. Nog zo'n maatregel die veel invloed op het veehouderijbedrijf heeft, is het verhogen van het waterpeil. Het is typisch voor dit stroomdalgebied met prachtige grasheuvels waar het water vooral in de lagere gebieden via meanderende beekjes, dobbes en slenken in ruime mate aanwezig is. 'Het betekent dat ik sommige percelen niet eens meer kan beweiden, zo nat zijn ze geworden', vertelt Albers, die er geen moeite mee heeft. 'Ik heb ook andere stukken meer vruchtbaar land waarbij ik dankzij gras-klavermengsels prima ruwvoer voor de koeien en het jongvee kan winnen.'

Boeren, wonen en landschap

Boeren met respect voor het landschap, noemt Van Son de samenwerking met veehouders in zijn gebied. 'We beheren zelf ook een flink aantal hectares, maar we hebben geen eigen kudde dieren. We maaien het gewas met een rupsmaaier en voeren het daarna af. Een heel dure oplossing', weet hij. De hulp van de boeren en hun koeien en schapen is dan ook heel welkom. 'En deze bedrijvigheid past ook heel mooi in het vervlechten van veehouderij, cultuurhistorisch landschap en wonen.' Deze unieke combinatie is namelijk allemaal in dit nationale park terug te vinden. 'Van alle twintig nationale parken die Nederland kent, is de Drentsche Aa de enige die ook nog eens zestien dorpjes omvat.'

Geen wonder ook dat duizenden toeristen in de zomer de weg naar de Drentsche Aa weten te vinden. Voor de fraaie natuur, de mooie koeien en natuurlijk voor een rustig moment op de belvédère, de uitkijktoren. |

DE NATUURBEHEERDER

KEES VAN SON

'Beheer stimuleren dat
hier al duizend jaar
wordt uitgevoerd'